

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 18. ANULU XII.

Sabiu, in 1 Martiu 1864.

tru provincie din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litera mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Problemele Sinodului.

(Continuare si capetu.)

Atingendu-se in sa odata cord'a acest'a, va trebui Soborul sa proceda si mai departe, si adica la deplinirea organizării vietii bisericesci in Eparchie, Protopopiate si Parochii. Si fiindca scola sta in legaturi asi de intime cu biserica, incatu ori ce miscare intr'ens'a are influinta si asupra scolei: de aceea credemu, ca si scola va fi unu obiectu al celei mai seriose ingrijiri a Sinodului. Si aci cu deosebire credemu ca Sinodulu nu va perde din vedere insemnata cea necalculabila de mare a institutului diecesanu. Nu vomu ave preoti si invetiatori capaci pe deplinu de inaltimea misiunii lor, panacandu nu vomu ave unu institutu diecesanu capace pe deplinu de inaltimea misiunii sele! Caci nu in desiertu se numescu acestu felu de scole seminarie—locuri de sementia, resadnitie—, ci n adeveru si sunt; si ceace se sementa aici: sciintia, moralitate—au contrariulu lor, aceea resare in diecesa si cresce din generatiune in generatiune. De aceea dar nainte de tote scolele institutulu diecesanu! Incercările cele sincere si iubitoare de lumina ale Venerabilului Scaunu Episcopescu: de a aduce cursurile de mai nainte de 6 luni si de 6 septemani la cursuri de trei ani pentru clerici, si de doi ani pentru candidatii de oficiulu invetiatorescu, suntu testimonii onorifice pentru iubirea de progressu, ce-lu insufletiesce; dar panacandu bun'a vointia nu era basata si pe polintia, vomu sa dicemu panacandu institutulu diecesanu n'avea nici unu fondu pentru sustinerea sea, pan'atunci ori ce incercare sementa cu sorcea paralicului dela laculu Vitezda, care zacuse 38 ani in desiertu langa lacu, pentru ca „nu avuse omu, care sa-lu arunce in apa“. Acumu in sa, dupace Pronia ddieasca prin mijlocirca veneratului Archipastoru ni-a datu si potintia de a ne organiza institutulu diecesanu, acum in adeveru potemu dice, ca sorcea nostra e n man'a nostra, si raspunderea pentru ceace ce vomu face cu acestu institutu devine indoitu mai grea, decum fu pana aci.

Dar si scolele gimnasiale, elementare si populare ascapta si reclama atentia Sinodului; cu deosebire ni se pare de lipsa neamanabila a se defini si precisa odata lini'a cea in adeveru fina, ce desparte influinta bisericeii si influinta statului in privintia scolelor populare. Numai dupace se va trage acesta linia de demarcare, voru sci ambe corporatiunile datorintiele si drepturile lor, si scola populara va remane sculita de indoilele ce o bantuescu acum, candu organele statului se descarca pe organele bisericesci si iaras organele bisericesci se plangu asupra organelor statului.

Afara de trebile bisericesci si scolare, cerculariulu Episcopescu cuprinde in program'a acestui Sinodu si a face rile fundamentale. Cine cunoște, ce va sa dica autonomi'a bisericesca, acel'a scie, ca acesta autonomia e numai o umbra, unu fantomu, deca biserica nu e indreptatita a-si administra insasi fondurile si asiediamintele sele. E unu semnu de minorenitae fizica ori intelectuala, candu legile statului administrarea averei cui-va o subtragu din manile acestui'a si o incredintieza manilor altui'a. Asi e si aci cu fundatiunile bisericesci si scolare. Unu exemplu dinaintea ochilor nostri—nu trebuie sa-lu numimu, caci lu scimu ca totii—ne atesta destulu de invederatu, ca o biserica, ce aru fi sa dispuna de millione, sta dieci de ani fara catedrala, fara resiedintia episcopesca, fara biserici corespunditoare, fara case parochiale destule si bune, mai de totu fara scole; ca o biserica, dicemu, ce posede millione, trebuie sa servesca geografilor si statisticeilor dreptu modelu pentru dejositatea culturei in Austria! Si pentru ce? Pentruca biserica nu dispune liberu de fondurile sele. Prin acest'a in sa n'amu

disu, nici vomu sa dicemu, ca statulu sa resigneze sau sa se eschida dela acea controlare a acestor fonduri, ce-i compete asupra ori carei institutiuni publice.

Acestea dar: trebile bisericesci, scolare si fundamentale voru fi obiectele de desbatere la futuru Sinodu. Audimu, ca pentru tote aceste Esc. Sea Parintele Episcopu diecesanu au elaboratu nisee proiecte forte pretiose, cari s'au si pusu sub tipariu, spre a se impartii spre preconsultare membrilor Sinodului. De aceea, ca sa nu gresimu in referat'a nostra asupra lor, vomu asecpa pana la esirea lor de sub tescu, candu apoi nu vomu intardia a comunica schizzarea lor si astfel a desfasiura dinaintea ochilor publicului nostru program'a futuru Sinodu.

Sabiu in 29 Februaru. Comunicaramu in nr. din urma o scire scosa din diuariulu „Bacovin'a“, dupa carea caus'a Mitropoliei romane gr. orientale din Austria aru fi intratu intr'o fasa noua, lucrandu cu deosebire Episcopulu Siagun'a, spre a se desface insusi si pre Episcopii sufragani decatra patriarhatulu carlovitanu. Pasagiulu din urma ne simtimu datori a-lu indrepta intr'acolo, ca nu Esc. Sea Episcopulu Siagun'a, si toti Romanii de religiunea gr. or. din Austria luca pentru recastigarea acestui dreptu. Doveda la acest'a suntu nu numai petitiunile cele numerose dato catra regimu din partea bisericeii gr. res. din Ardealu, ci cu deosebire si cea din Vienn'a dte 21 Augustu 1860. substernuta de Episcopulu Br. de Siagun'a impreuna cu dd. Senatori imperiali Andreiu Mocioni de Foenu din Banatu si Nicolau Br. Petrino din Bucovin'a, la care a si emanatu p. n. resolutiune imperatesca din 27 Septembre 1860, ca Maiestatea Sea nu e neaplecata inființării unei mitropolii pentru Romanii de relegea gr. or. in statele austriace. Apoi cine nu scie, ca la anulu 1862. s'au adunatu reprezentantii crestinelor nostri din Ardealu, Banatu, Ungari'a si Bucovin'a la Vienn'a, si au datu o petitiune colectiva Imperatului in caus'a constituirei Mitropoliei nostre; prin urmare Eppulu Siagun'a nu ca unu desbinatoru de Ierarchi'a serbesca, ci ca unu credinciosu fiu si Archiereu alu Bisericeii in parte la inaintarea acestei cause drepte.

Varietati si noutati de di.

(Alegatori din Romania). Dupa aretarea „Mentoriului“, in Romania sunt preste totu numai 4839 alegatori directi, va sa dica alegetori de accia, cari alegu pre deputatii in camera. Catu e de micu numerulu acest'a fatia cu locuitorimea intreaga de 5 millioare omeni, potemu cunoște lesne, deaca ne vomu aduce aminte, ca la noi in Transilvani'a, pe langa censulu de 8 fl. v. a., totusi in cate unu singuru scaunu seu comitatu fusera cate atatia alegatori. Nu e mirare dar, ca Romania nu pote innainta cum s'aru cuveni, cu o camera, la a carei compunere mass'a poporului romanu potemu dice ca nu ia nici o parte.

(Dargenerosu) Onorat'a Redactiune a Bucimului, retiparindu unii numeri ai diuariului seu din anulu trecut, cari nu se mai aflau, binevoiesce a promite, ca bibliotecelor romane din Transilvani'a si Bucovin'a (si nu ne indoimu si din Banatu si Ungari'a,) adresanduse catra Redactiune, le va darui gratis cate unu exemplaru completu din acesta stimata foia. Chiamamu atentia tuturor bibliotecelor romane din monarchi'a austriaca asupra acestui generosu daru, prin care D. Bolliacu si-a castigatu unu titlu nou la recunoscintia Romanilor de dincoce de Carpati.

(Premiu musicalu.) Reuniunea musicala din Bucovin'a, dupacumu ne spune foia de acelasi nume, alese presiedinte alu seu pre Baronulu Nicolau Mustatia care accentuandu in cuventulu seu de inaugurare necesitatea

